

EKONOMİDE GELECEK MODELİ

Gelecek Partisi Genel Başkanı Sn. Ahmet Davutoğlu ekonomi kurmayları İbrahim Turhan(Merkez Bankasında birlikte çalışmaktan zevk duyduğum başarılı akademisyen), Serkan Özcan, Kerim Rota ve Mustafa Mente ile birlikte “Ekonomide Gelecek Modeli” adlı toplantıyla basına Covid-19 sonrası yeni koşullara uygulanmasını düşündükleri ekonomi programını tanıttılar. Programın ana ilkelerini şöyle özetleyebiliriz.

- 1- Bu kriz 2008 krizinden farklı. 2008 dışsal bir krizdi. Şu anda yaşadığımız ise hem dışsal hem de içsel. Dıştan gelen Covid-19 yanında otoriterleşme eğiliminin artarak demokrasi açığı, kaynak israfı ve ekonomik hataların yarattığı bir içsel kriz de var.
- 2- Önerilen program üç ana strateji ve sekiz ilkeye dayanıyor. Üç farklı aşamada oluşan strateji aşaması; acil olağan üstü önlemler alınması, geçiş süreci rehabilitasyonu ve nihayet sürdürülebilir ekonomi sürecinin oluşturulmasıyla sona eriyor. Programın dayandığı sekiz ilke ise; bütüncülüğü esas alan yöntem ilkesi, üç temel özgürlüğü esas alan ulusal ortam ilkesi (Çin’in örnek alınmasının cahilce olduğunu iddia ediyor Sn. Genelbaşkan), insan onurunu zedelemeyen, temel hak ve özgürlükleri esas alan bireysel kapasite ilkesi, liyakat ve ehliyete dayalı, ortak akılla oluşturulan kurum ve kurallı kurumsal kapasite ilkesi, eğitim, dijital dönüşümü esas alan teknolojik değişim bazlı niteliksel kapasite ilkesi, şeffaflık ve hesap verebilirliğe dayalı sosyal etik ilkesi, yoksulluk ve fakirliği azaltacak sosyal adalet ilkesi, dünyaya açık ve uluslararası entegrasyon ilkesi.
- 3- Üç fazlı strateji ve sekiz ana ilkeyi esas alan programın uygulanması yaşamda özgürlüklere dayalı fırsat eşitliğini amaçlıyor. Ekonomide kurallı, dışa açık, serbest piyasa ekonomisi ön görülüyor. Çağdaş ilkelere uyumlu olacak bu ekonomi programı hesap verebilir, vergi bilincine dayalı demokrasi anlayışı ve mülkiyet hakkının zedelenmemesini amaçlayacak. Programın ana hedefleri ise fiyat istikrarı, tam istihdam, küresel entegrasyon ve sürdürülebilir büyüme ve istikrar olacak. Halen uygulanan programın süreç belirsizliği var. Makroekonomik dengeleri tahrip ediyor. Ağırlıklı olarak kredi artışı öngören program yerine doğrudan hibe şeklinde gelir desteği yapılsaydı daha doğru sonuçlar alınabilecekti.
- 4- Genç işsizliğin sosyal bir tehlike boyutlarına geldiği ifade edilerek kadın iş gücünün katılımını arttıracak cinsiyet eşitsizliğini azaltıcı önlemlerin alınacağı (Demografik öncelik) vaat ediliyor. Devletin sermaye katkısıyla desteklenen işçilerin çalışılan yere ortak edilerek emek-sermaye işbirliği hedefleniyor. Asgari ücretin net ödeneceği, çalışanların %43ünün asgari ücret üzerinden gösterildiği bugünkü sistemin “emek başarısı” ile rehabilite edileceği düşünülüyor.(imar ve varlık barışlarının aksine diye vurgulanarak). İşsizlik fonu amaçları dışında kullanılmayacak.
- 5- Enflasyon konusunda bir türlü tutturulamayan hedeflerden vazgeçilecek, gerçekçi hedefler tespit edilecektir. Vergi bilinci oluşturulacak, vergi istisna ve muafiyetleri azaltılacak beyan sistemi geliştirilecek. İthalatın küçültülmesinin amaçlanması yanlıştır. Gümrük Birliği ve yirmi ülkeyle serbest ticaret anlaşmamız olduğu dikkate alınarak ihracat artışı desteklenecek.

Kısaca özetlemeye çalıştığımız bu program esaslarına geneli itibarıyla katılmamak mümkün değil. Emek barışı, asgari ücretin vergi dışı bırakılması, doğrudan gelir destekleri, çalışma hayatındaki yüklerin azaltılması, işçi-işveren ortaklığı, sendikalaşmanın teşviki, otoriterliğin azaltılması, temel hak ve özgürlüklerin evrensel standartlarda oluşturulması hepsi olumlu öneriler. Şeffaflık, hesap verebilirlik, varlık fonunun muğlaklığının giderileceği vaadi, kentten kırsala dönüşün teşvik edilmesi genel kabul görecektir. Ancak bu konuda söyleyeceğimiz iki husus var. Birincisi gerek DEVA gerekse GELECEK partisi kurucuları devletin otoriterleşmeye geçtiği, kendilerince ifade edilen ekonomik hataların yapılmaya başladığı dönemlerde kamuoyuyla görüşlerini açıkça paylaşmadılar. Bu husus bundan sonraki siyasi süreçte sürekli sorgulanacak bir engel olarak karşılıklarına çıkacaktır. İkinci olarak söz konusu program güzel bir vaatler bütünü olup bunların nasıl gerçekleştirileceği, finansman yapılarının nasıl realize edileceği konusunda somut belirleme ve açıklamaları göremediğimizi belirtelim. Yine de ülkemizde ciddi ses getirir, bu tür program önerileri sunan muhalefet partileri yokluğunda önemli bir eksikliği gidereceklerdir.

M.SAİM UYSAL

uysalsaim@gmail.com